

חק לישראל – פרשת בלק ליל שישי

תורה – במדבר פרק כב'

(כח) ויפתח יהוה את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך פי הפיתני זה שלש רגלים: (כח) ויפתח יהוה את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך פי הפיתני זה שלש רגלים: (כח) ופתח יי ית פומא דאתנא ואמרת לבלעם מה עבדית לך ארי מחיתני דנו תלת זמניו:

(כט) ויאמר בלעם לאתון פי התעללת בי לו יש חרב בידי פי עתה הרגתיך: (כט) ויאמר בלעם לאתנא ארי חיקת בי אלופון אית חרבא בידי ארי כעו קטלתיך:

(ל) ותאמר האתון אל בלעם הלוא אנכי אתנא אשר רכבת עלי מעודך עד היום הוזה ההספן הספנתי לעשות לך כה ויאמר לא: (ל) ותאמר האתון אל בלעם הלוא אנכי אתנא אשר רכבת עלי מעודך עד היום הוזה ההספן הספנתי לעשות לך כה ויאמר לא: (ל) ואמרת אתנא לבלעם הלא אתנא די רכבת עלי מדאיתך עד יומא הדיו המילף אליפנא למעבד לך כדיו ואמר לא:

(לא) ויגל יהוה את עיני בלעם וירא את מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלפה בידו ויקד וישתחו לאפיו: (לא) ויגל יהוה את עיני בלעם וירא את מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלפה בידו ויקד וישתחו לאפיו: (לא) ויגל יי ית עיני בלעם וחזא ית מלאכא דיי מעמד בארחה וחרבה שליפא בידה וכרע וסגיד לאפיה:

(לב) ויאמר אליו מלאך יהוה על מה הפית את אתנא זה שלוש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן פי ירט הדרך לנגדי: (לב) ויאמר אליו מלאך יהוה על מה הפית את אתנא זה שלוש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן פי ירט הדרך לנגדי: (לב) ואמר לה מלאכא דיי על מא מחיתא ית אתנא דנו תלת זמניו הא אתנא נפקית למססו ארי גלי קדמי דאת רעי למזל בארחה לקבלי:

(לג) ותראני האתון ותט לפני זה שלש רגלים אולי נטתה מפני פי עתה גם אתכה הרגתי ואותה החייתי: (לג) ותראני האתון ותט לפני זה שלש רגלים אולי נטתה מפני פי עתה גם אתכה הרגתי ואותה החייתי: (לג) וחזתני אתנא וססת מן קדמי דנו תלת זמניו אלופון לא ססת מן קדמי ארי כעו אף יתה קטלית ויתה קימית:

(לד) ויאמר בלעם אל מלאך יהוה חטאתי פי לא ידעתי פי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי: (לד) ויאמר בלעם אל מלאך יהוה חטאתי פי לא ידעתי פי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי: (לד) ואמר בלעם למלאכא דיי חבית ארי לא ידעית די את מעתד לקדמותי בארחה וכעו אם ביש בעיניך אתוב לי:

(לה) ויאמר מלאך יהוה אל בלעם לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר וילך בלעם עם שרי בלק: (לה) ויאמר מלאך יהוה אל בלעם לך עם האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר וילך בלעם עם שרי בלק: (לה) ואמר מלאכא דיי לבלעם אזל עם גבריא ולחוד ית פתגמא די אמלל עמך יתה תמלל ואזל בלעם עם רבבי בלק:

(לו) וישמע בלק פי בא בלעם ויצא לקראתו אל עיר מואב אשר על גבול ארנו אשר בקצה הגבול: (לו) וישמע בלק פי בא בלעם ויצא לקראתו אל עיר מואב אשר על גבול ארנו אשר בקצה הגבול: (לו) ושמע בלק ארי אתא בלעם ונפק לקדמותה לקראתא מואב די על תחום ארנון די בסטר תחומא:

חק לישראל – פרשת בלק ליל שישי

(לז) ויאמר בלק אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא לך למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל בפרך: (לז) ויאמר בלק אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא לך למה לא הלכת אלי האמנם לא אוכל בפרך: (לז) ואמר בלק לבלעם הלא משלח שלחית לותך למקרי לך למא לא אתיתא לותי הבקושטא הויתא אמר לית אנא יכיל לקרותך:

(לח) ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכל אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים בפני אתו אדבר: (לח) ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכל אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים בפני אתו אדבר: (לח) ואמר בלעם לבלק הא אתיתי לותך בעו המיכל יכלנא למללא מדעם פתגמא דישוי יי בפומי יתה אמלל:

(לט) וילך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות: (לט) וילך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות: (לט) ואזל בלעם עם בלק ואתו לקרית מחוזהי:

(מ) ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו: (מ) ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו: (מ) וגכס בלק תורין ועאן ושלח לבלעם ולדברביא די עמה:

(מא) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במוזבחה בעל וירא משם קצה העם: (מא) ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במוזבחה בעל וירא משם קצה העם: (מא) והנה בצפרא ודבר בלק ית בלעם ואסקה לרמת דחלתה וחוץ מתמן קצת מן עמא:

(א) ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים: (א) ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים: (א) ואמר בלעם לבלק בנה לי הכא שבעא מדבחין ואתקו לי הכא שבעא תורין ושבעא דכרין:

(ב) ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבחה: (ב) ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבחה: (ב) ועבד בלק כמא די מליל בלעם ואסק בלק ובלעם תור ודבר על כל מדבחא:

(ג) ויאמר בלעם לבלק התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יהוה לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך וילך שפי: (ג) ויאמר בלעם לבלק התיצב על עלתך ואלכה אולי יקרה יהוה לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך וילך שפי: (ג) ואמר בלעם לבלק אתעתר על עלתך ואיהו מאים וערע מימר מן קדם יי לקרמותי ופתגמא דיוחנני ואחוי לך ואזל יחיד:

(ד) ויקר אלהים אל בלעם ויאמר אליו את שבעת המזבחת ערכתי ואעל פר ואיל במזבחה: (ד) ויקר אלהים אל בלעם ויאמר אליו את שבעת המזבחת ערכתי ואעל פר ואיל במזבחה: (ד) וערע מימר מן קדם יי לות בלעם ואמר לה ית שבעא מדבחין סדרית ואסקית תור ודבר על כל מדבחא:

(ה) וישם יהוה דבר בפני בלעם ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר: (ה) וישם יהוה דבר בפני בלעם ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר: (ה) וישוי יי פתגמא בפומא דבלעם ואמר תוב לות בלק וכדון תמלל:

(ו) וישב אליו והנה נצב על עלתו הוא וכל שרי מואב: (ו) וישב אליו והנה נצב על עלתו הוא וכל שרי מואב: (ו) ותב לותה והא מעתר על עלתה הוא וכל דברבי מואב:

(ז) וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם לכה ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל: (ז) וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב

חק לישראל – פרשת בלק ליל שישי

מַהֲרֵי קָדַם לָכֶּה אֶרְהוּ לִי יַעֲקֹב וּלְכֹה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל: (ו) וַיִּטַּל מִתְּלָה וַאֲמַר מִן אַרְם דְּבַרְנִי בָּלַק מְלֶכָא דְּמוֹאָב מִשׁוּרֵי מַדִּינְחָא אֵיתָא לוֹט לִי יַעֲקֹב וְאֵיתָא תְּרַד לִי יִשְׂרָאֵל:

(ח) מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם יְהוָה: (ח) מָה אֶקֶב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֶזְעַם לֹא זָעַם יְהוָה: (ח) מָה אֶזְעַם לֹא זָעַם יְהוָה אֵל וּמָה אֶתְרַבָּה דְּלֹא תְּרַבָּה יְיָ:

(ט) כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרְנֵנוּ הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁפֹן וּבְגוּיִם לֹא יִתְחַשְׁבּוּ: (ט) כִּי מִרְאֵשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרְנֵנוּ הֵן עִם לְבָדָד יִשְׁפֹן וּבְגוּיִם לֹא יִתְחַשְׁבּוּ: (ט) אַרְי מְרִישׁ טוֹרִיא תְּזִיתָהּ וּמְרַמְתָּא סְכִיתָהּ הָא עֲמָא בְּלַחְזֵיהוֹן עֲתִידִין דִּיחֲסִנּוּ עֲלֵמָא וּבְעֵמְמֵיא לֹא יִתְדַנּוּ גְּמִירָא:

(י) מִי מָנָה עֶפְרַי יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֵת רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם וּתְהִי אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ: (י) מִי מָנָה עֶפְרַי יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֵת רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם וּתְהִי אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ: (י) מִן יִיכֹל לְמַמְנֵי דְעֶדְקָא דְּבֵית יַעֲקֹב דְּאֲמִיר עֲלֵיהוֹן יִסְגּוּן פְּעֻפְרָא דְּאַרְעָא אוּ תְּדָא מְאַרְבַּע מִשְׁרֵיתָא דְּיִשְׂרָאֵל תָּמֹת נַפְשֵׁי מוֹתָא דְּקִשְׁיִטוּהִי וְיְהִי (נ"א, וְתְהִי) סוּפִי כְּתוּדָהוֹן:

(יא) וַיֹּאמֶר בָּלַק אֵל בַּלְעָם מָה עֲשִׂיתָ לִי לְקַב אִיבֵי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכָתְךָ בָּרְךָ: (יא) וַיֹּאמֶר בָּלַק אֵל בַּלְעָם מָה עֲשִׂיתָ לִי לְקַב אִיבֵי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה בִּרְכָתְךָ בָּרְךָ: (יא) וַאֲמַר בָּלַק לְבַלְעָם מָה עֲבַדְתָּ לִי לְמִילַט סְנַאי דְּבִרְתִּיךָ וְהָא בְּרַכָּא מְבִרְכַת לְהוֹן:

(יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יִשִּׁים יְהוָה בְּפִי אֲתוּ אֲשַׁמְרֵן לְדַבְרֵךָ: (יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יִשִּׁים יְהוָה בְּפִי אֲתוּ אֲשַׁמְרֵן לְדַבְרֵךָ: (יב) וַאֲתָב וַאֲמַר הֲלֹא יָת דִּישׁוּי יְיָ כְּפֻמִּי יְתָה אֲשֶׁר לְמַלְאָא:

רש"י

(כג) אולי נטתה – כמו לולא פעמים שאולי משמש בלשון לולא: גם אחכה הרגתי – הרי זה מקרא מסורס והוא כמו גם הרגתי אותך כלומר לא העכזה בלבד קראתיך על ידי כי גם ההרגיה: ואותה החייתי – (צמ"ר) ועתה מפני שדברה והוכיחתיך ולא יכולת לעמוד בתוכחתה כמו שכתוב ויאמר לא. הרגתה שלא יאמרו זו היא שסלקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב שחם המקום על כבוד הבריות וכן (ויקרא כ) ואת הבהמה תהרגו וכן (שם) והרגת את האשה ואת הבהמה:

(לד) כי לא ידעתי – גם זה גנותו ועל כרחו הודה שהוא היה משחצח שודע דעת עליון ופיו העיד לא ידעתי: אם רע בעיניך אשובה לי – להתרים נגד המקום היא תשובה זו. אמר לו הוא בעצמו אנוי ללכת ואתה מלאך מצטל את דבריו למוד הוא בכך שאומר דבר ומלאך מחזירו אמר לאברהם (בראשית כב) קח נא את בנך וגו' וע"י מלאך בטל את דברו אף אני אם רע בעיניך לריק אני לשוב:

(כח) זה שלש רגלים – רמז לו אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים בשנה: (כט) התעללת – כתרומתו לשון גנאי וזיון: לו יש חרב בידי – גנות גדולה היה לו דבר זה בעיני השרים זה הולך להרוג אומה שלמה בפיו ולאחוזו זו כריך לכלי זיון: (ל) ההסכן הסכנתי – כתרומתו וכן (איוב כב) הלאל יסכן גבר. ור"ד מקרא זה (ע"ז 7) בגמ' אמרו ליה מאי טעמא לא רכבת אסוסיא אמר להון ברטיבא שדאי ליה וכו' כדאיתא במס' ע"ז:

(לז) כי ירט הדרך לנגדי – (שבת קד) רבותינו חכמי המשנה דרשוהו נוטריקון יראה ראתה נטתה בשביל שהדרך לנגדי כלומר לקנאתי ולהקניטני. ולפי משמעו כי חרד הדרך לנגדי לשון רטט כי ראיתי בעל הדרך שחרד ומהר הדרך שהוא לכעסי ולהמרותי ומקרא הכר הוא כמו (ש"צ יג) ותכל דוד ליסגא אחרינא ירט לשון רכון וכן (איוב טז) ועל ידי רשעים ירטני מפיים ומנחם אותי על ידי רשעים שאינו אלא מקניטים:

חק לישראל – פרשת בלק ליל שישי

(ח) מה אקב לא קבה אל – (במ"ר) כשהיו ראויים להתקבל לא נתקבלו כשהזכיר אביהם את עונם כי באפס הרגו איש. לא קבל אלכא אפס שנאמר (בראשית מט) ארור אפס כשנכנס אביהם במרמה אלל אביו היה ראוי להתקבל מה נאמר שם (שם כז) גם ברוך יהיה. במצרכים נאמר (דברים כז) אלה יעמדו לבדך את העם. במקללים לא נאמר ואלה יעמדו לקבל את העם אלכא על הקללה לא ראה להזכיר עליהם שם קללה: לא זעם ה' – (ברכות ו) אני אין כחי אלכא שאני יודע לכוון השעה שהקב"ה כועס זה והוא לא כעס כל הימים הללו שבאתי אליך וזהו שנאמר (מיכה ו) עמי זכר נא מה יעז וגו' ומה ענה אותו בלעם וגו' למען דעת אדקות ה':

(ט) כי מראש צרים אראנו – אני מסתכל בראשיתם ובתחלת שרשיהם ואני רואה אותם מיוסדים וחזקים כלורים וגבעות הללו ע"י אבות ואמהות: הן עם לבדל ישכון – הוא אשר זכו לו אבותיו לשכון בדרך כתרומתו: ובגוים לא יתחשב – כתרומתו לא יהיו נעשין כלה עם שאר האומות עו"ג שנאמר (ירמיה ל) כי אעשה כלה בכל הגוים וגו' אינן נמנין עם השאר. ד"א כשהן שמהין אין אומה שמחה עמהם שנאמר (דברים לב) ה' בדרך יחננו. וכשהאומות עו"ג בטובה הם אוכלין עם כל אחד ואחד ואין עולה להם מן החשבון וזהו ובגוים לא יתחשב:

(י) מי מנה עפר יעקב וגו' – כתרומתו דעדיקא דבית יעקב וכו' מארבע משקיתא ארבע דגלים. ד"א עפר יעקב אין חשבון במלות שהם מקיימין בעפר (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור (ויקרא יט) לא תזרע כלאים. אפר פרה ועפר סוטה וכיוצא בהם: ומספר את רבע ישראל – רביעיותיהן זרע היוצא מן התשמיש שלהם: תמת נפשי מות ישרים – שבהם:

(לה) לך עם האנשים – (במ"ר) בדרך שאדם רואה לילך זה מוליכין אותו: ואפס – על כרחך את הדבר אשר אדבר וגו' לך עם האנשים כי חלקך עמהם וסופך להאבד מן העולם: עם שרי בלק – שמח לקללם כמוהם:

(לו) וישמע בלק – שלח שלוחים לבשרו: אל עיר מואב – (במ"ר) אל מטרפולין שלו עיר החשובה שלו לומר ראה מה אלו מבקשים לעקור:

(לז) האמנם לא אוכל כבדך – נתנבא שסופו לבאח מעמו בקלון:

(לט) קרית חזות – עיר מלחה שווקים אנשים ונשים וטף בחולותיה לומר ראה ורחם שלא יעקרו אלו:

(מ) בקר ולאן – (שם) דבר מועט בקר אחד ולאן אחד בלבד:

(מא) במות בעל. כתרומתו לרמת לחלחיה שם ע"א:

(ג) אולי יקרה ה' לקרתי – אינו רגיל לדבר עמי ביום: וילך שפי – כתרומתו. יחידי לשון שופי ושקט שאין עמו אלכא שתיקה:

(ד) ויקר – לשון עראי לשון גנאי לשון טומאת קרי כלומר בקושי ובזיון ולא היה נגלה עליו ביום אלכא בשביל להראות חבתן של ישראל: את שבעת המזבחת – שבעה מזבחות ערכתי אין כתיב כאן אלכא את שבעת המזבחות אמר לפניו אבותיהם של אלו בנו לפניך שבעה מזבחות ואני ערכתי כנגד כולן אברהם בנה ארבעה (בראשית יב) ויצן שם מזבח לה' הנראה אליו (שם) ויעתק משם ההרה וגו' (שם יג) ויאהל אברהם וגו' ואחד בהר המוריה – ויחק בנה אחד (שם כו) ויצן שם מזבח וגו' ויכרו שם עבדי יחק באר. ויעקב בנה שתיים אחד בשכם ואחד בבית אל: ואעל פר ואיל במזבח – ואברהם לא העלה אלכא איל אחד:

(ז) ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל – בשני שמותיהם א"ל לקללם שמא אחד מהם אינו מובהק:

חק לישראל – פרשת בלק ליל שישי

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמואלה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.